

14.12.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo.stm@stm.fi

STM115:00/2018
STM/4017/2018

Lausuntopyyntö: Asetus erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen muuttamisesta

Lääkäriliitto haluaa kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksensä otsikossa mainitusta asetusluonnoksesta. Uusittu asetus on kauan odotettu ja merkittävä osa sitä laajaa toimenpiteiden kokonaisuutta, jolla lääkärien erikoistumiskoulutusta kehitetään maassamme. Keskitämme lausunnossamme lääkärien koulutukseen liittyviin kysymyksiin, vaikka monet seikat ovatkin yhteneviä hammaslääkärien koulutuksen kanssa.

Asetusluonnoksessa esitetyt tavoitteet erikoistumiskoulutukselle ovat pääpiirteissään oikeat ja riittävät. Esitämme kuitenkin harkittavaksi, olisiko yhä tärkeämmäksi käyvä kustannusvaikuttavuuden hallinnan näkökulma syytä lisätä osaamistavoitteisiin erikseen, koska rajallisten resurssien hallinta ja kohdentaminen ovat erikoislääkärin työssä jo arkipäivää. Erityisen hienona pidämme sitä, että oppimistavoitteisiin on nostettu mukaan työyhteisön kehittäminen sekä perehtyminen oppimisen ohjaamiseen ja osaamisen arviointiin. Osaavien kouluttajien merkitys korostuu jatkossa aivan uudella tavalla, joten pedagogista koulutusta tarvitaan myös erikoistumisvaiheessa. Tässä momentissa käytetyn termin ”perehtyminen” voisi kuitenkin korvata aktiivisemmalla ilmaisulla ”saa valmiudet” myös momentin viimeisessä lauseessa.

On hyvä, että aikaperustaisesta erikoistumisesta ollaan siirtymässä vähitellen kohti osaamisperustaisia mallia kansainvälisten esikuvien mukaan. Asetusluonnoksessa esitetyt väljennykset erikoistumisen ajalliseen keston ovat siten hyvin perusteltuja. Esitetty viiden vuoden vähimmäispituus antaa tilaa osaamisperustaisuuteen siirtymiselle, ja toisaalta yliopistot voivat erikoisalakohtaisesti määritellä muunkin pituuden tai jättää sen kokonaan määrittelemättä. Tässä kuten monessa muussakin kohdassa on kuitenkin huomattava, että yliopistojen linjausten ja käytäntöjen tulee olla tietyllä erikoisalalla valtakunnallisesti yhtenevät.

Kirjaukset alueellisesta neuvottelukunnasta ja sen roolista ovat pääosin tarkoituksenmukaiset ja riittävät. Koulutuksen ja sen organisoinnin valtakunnalliset vastuut jäävät kuitenkin jossakin määrin epäselviksi. Mahdollisesti olisi tarpeen määritellä STM:n ns. koordinaatiojaoksen ja alueellisten neuvottelukuntien yhteistyötä. Alueellisten neuvottelukuntien osalta ilmaisu ”yliopiston yhteydessä” lienee myös asetustekstiksi hieman epämääräinen.

Alueellisen neuvottelukunnan kokoonpanoon tulisi lisäksi täydentää jo esitettyjen tahojen lisäksi ”...ainakin... ja muiden koulutuspaikoiksi hyväksytyjen tahojen edustus”. Näin huomioitaisiin myös yksityinen ja kolmas sektori, jotka osallistuvat koulutustehtävään.

Todettakoon lisäksi tässä yhteydessä, että yliopistojen yhteisen ns. valtakunnallisen AJT:n rooli tuntuu viime aikoina kasvaneen, vaikkei sillä ei ole varsinaista päätösvaltaa tai säädöstaustaa. Tässä elimessä ei myöskään ole toistaiseksi esimerkiksi erikoistuvien ja palvelujärjestelmän edustusta, mikä on ongelmallista päätöksenteon kannalta ja osin ristiriidassa tämän asetuksen kanssa.

Pakollisen erikoislääkäritentin pois jättäminen asetuksen tekstistä jakaa jossakin määrin mielipiteitä kentällä, mutta toisaalta kuulustelun järjestämisen mahdollisuus yliopistoilla edelleen säilyy, jos halutaan osaltaan tällä tavoin varmistaa erikoislääkäriin osaamisvaatimusten toteutuminen valtakunnallisesti jollakin erikoisalalla. Siten esitystä on pidettävä tältäkin osin tarkoituksenmukaisena. Mikäli kirjallinen erikoislääkäritentti edelleen jatkuu erikoisalakohteisesti, Lääkäriliiton mielestä käytännön pitää olla valtakunnallisesti yhtenäinen.

Yliopistosairaalassa ja sen ulkopuolella edellytettyjen jaksojen kestot saavat esityksen mukaan tervetullutta joustavuutta, mikä onkin välttämätöntä siirryttäessä kohti osaamisperustaisuutta ja muokattaessa palvelujärjestelmää mm. toimintoja keskittämällä. Yliopistojen ja palvelujärjestelmän tiivis yhteistyö mielekkäiden koulutusväylien luomisessa on jatkossa edellytys erikoistumisuudistuksen onnistuneelle toteutukselle ja laadukkaalle, sisällöltään tasapainoiselle ja tarkoituksenmukaiselle erikoistumiskoulutukselle.

Yksinkertaisinta voisi olla, ettei yliopistosairaalassa ja sen ulkopuolella suoritettavien jaksojen pituuksia asetuksella lainkaan rajattaisi. Tämä tukisi osaamisperustaisuuden toteuttamista yliopistojen johdolla ja huomioisi myös nopeasti muuttuvat palvelujärjestelmän rakenteet. Yliopistoilla tulisi edelleen olla alueellisen neuvottelukunnan esityksestä mahdollisuus myöntää erikoisalakohteisia poikkeuksia yliopistosairaalassa ja se ulkopuolella suoritettavien jaksojen minimipituuksista. Tarkoituksenmukaisen koulutuksen järjestämiseksi olisi perusteltua antaa yliopistojen erikoisalakohteisesti päättää myös terveyskeskusjakson pituus. Lääkäriliiton näkemyksen mukaan kaikilta erikoistuvilta vaaditun terveyskeskusjakson pituudeksi 6 kuukautta on riittävä.

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen (YEK) terveyskeskusjakson pituudeksi niin ikään 6 kuukautta on Lääkäriliiton näkemyksen mukaan riittävä. Lisäksi suoritustavaksi ei tule rajata ainoastaan palvelussuhdetta kuntaan tai kuntayhtymään. Koulutuksen laadun ja riittävän monipuolisuuden tulee tässäkin olla koulutuspaikaksi hyväksymisen kriteeri, ja tätähän yliopisto valvoo. Erikoistuvien määrän kasvaessa huomattavasti lähivuosina suurien kurssien alkaessa valmistua tarvitaan kaikki mahdolliset laatuksiteerit täyttävät koulutuspaikat mukaan jakamaan mittavaa koulutusvastuuta. Käytetyn ilmaisuuden voisi korvata esimerkiksi määritelmällä ”...palvelussuhteessa julkis-rahoitteiseen perusterveydenhuollon yksikköön”.

Terminologian osalta huomautamme lisäksi, että tekstissä esiintyvä ”palvelu” (mm. 8 §) on vanhahtava ilmaisu, joka tulisi korvata esimerkiksi termillä ”työskentely”.

Lopuksi todettakoon voimaantulon osalta, että vaikka esitetty siirtymäaika on sinänsä perusteltu, ensi vuonna käyttöön otettavalla uudella erikoistuvien valintamenettelyllä (mukaan lukien suunnitellut pilotit) opinto-oikeuden saaneiden tulee voida niin halutessaan aloittaa uuden asetuksen määrittelemässä mallissa. Lisäksi jo koulutuksessa olevien tulee voida suorittaa niin halutessaan koulutuksensa loppuun vanhan asetuksen mukaisesti.

Kunnioittaen

SUOMEN LÄÄKÄRILIITTO ry

MARJO PARKKILA-HARJU

Marjo Parkkila-Harju
puheenjohtaja

HANNU HALILA

Hannu Halila
varatoiminnanjohtaja